

Latvijas Republikas un Kanādas līgums

Publicēts: 01.11.2020.

Latvijas Republikas un Kanādas līguma piemērošana

2006.gada 1.novembrī stājās spēkā [Latvijas Republikas un Kanādas līgums sociālās drošības jomā](#) (turpmāk – Līgums).

Attiecībā uz Latvijas pusi Līgums regulē personas sociālo apdrošināšanu, ja tā dodas strādāt uz Kanādu, tiesības uz vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma pensiju, kā arī tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstu.

Attiecībā uz Kanādas pusi Līgums regulē personas sociālo apdrošināšanu, ja tā dodas strādāt uz Latviju, pensijas (Kanādas Vecuma nodrošinājuma pensiju, Kanādas Pensiju plāna Pensionēšanās pensiju) un atsevišķu pabalstu (Kanādas Pensiju plāna Apgādnieka zaudējuma pabalstu, Kanādas Pensiju plāna invaliditātes pabalstu un Kanādas Pensiju plāna bērna pabalstu) piešķiršanu.

Visvairāk Līgums ietekmē pensiju jomu.

Tiesības uz Kanādas pensiju Latvijā dzīvojošām personām

Ja Latvijas iedzīvotājs ir pastāvīgi dzīvojis vai guvis ienākumus Kanādā, tad Līgums šai personai dod iespēju no Kanādas pieprasīt Kanādas sociālās drošības pakalpojumus.

Jāņem vērā, ka tiesības uz Kanādas Vecuma nodrošinājuma pensiju ir atkarīgas no vecuma un uzturēšanās Kanādā. Turpretim, tiesības saņemt jebkuru no Kanādas Pensiju plānā paredzētajiem pabalstiem (pensiju), obligāts priekšnoteikums ir iemaksas šajā plānā no nodarbinātas vai pašnodarbinātas personas ienākumiem, sākot no plāna izveides datuma – 1966. gada janvāra.

Ja personas minimālais Kanādas iedzīvotāja periods vai iemaksu periods ir mazāks, nekā to paredz Kanādas nacionālie tiesību akti, tad tiesību noteikšanā uz pensiju Kanādas puse var izmantot Latvijas kompetentās iestādes apstiprinātos Latvijas apdrošināšanas periodus.

Lai saņemtu Kanādas pensiju vai pabalstu, personai, kura dzīvo Latvijā, jāvēršas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – VSAA), lai iesniegtu pieprasījuma veidlapas Kanādas pakalpojuma piešķiršanai (veidlapas pieejamas VSAA mājas lapā sadaļā *Veidlapas*). Aizpildītās veidlapas un nepieciešamos pensijas piešķiršanas dokumentus VSAA pārsūtīs Kanādas kompetentajai institūcijai izskatīšanai.

Papildu informāciju par tiesībām uz Kanādas pakalpojumiem var iegūt Kanādas kompetentās institūcijas interneta mājas lapā: <http://www.servicecanada.gc.ca/cgi-bin/search/eforms/index.cgi?app=lst&grp=ibc&ln=eng>.

Tiesības uz Latvijas pensiju Kanādā dzīvojošām personām

Ja Kanādas iedzīvotājs ir uzkrājis darba un tam pielīdzinātos apdrošināšanas periodus Latvijā, tad Līgums šai personai dod iespēju pieprasīt vecuma un invaliditātes pensiju no Latvijas, ņemot vērā Latvijas tiesību normās noteikto nepieciešamo apdrošināšanas stāžu, vecumu un citus nosacījumus.

Darba nespējīgam ģimenes loceklim (bērnam), kurš zaudējis apgādnieku, var būt tiesības uz Latvijas apgādnieka zaudējuma pensiju par mirušā apgādnieka uzkrāto apdrošināšanas stāžu Latvijā.

Ja Latvijas apdrošināšanas stāžs nav pietiekams, lai rastos tiesības saņemt Latvijas pensiju, tad tiesību noteikšanā ņem vērā arī Kanādas kompetentās institūcijas apstiprinātos Kanādas periodus.

Latvijas vecuma un invaliditātes pensija netiek piešķirta, ja personas uzkrātais Latvijas apdrošināšanas periods ir mazāks par vienu gadu.

Lai saņemtu Latvijas pensiju, personai, kura dzīvo Kanādā, jāvēršas Kanādas kompetentajā institūcijā un jāaizpilda pensijas pieprasījums, kuram jāpievieno dokumenti, kas apliecina darbu un tam pielīdzinātos periodus Latvijā, kā arī citi dokumenti, kas nepieciešami konkrētā pensijas veida piešķiršanai. Saņemtais pieprasījums un dokumenti tiks pārsūtīti VSAA izskatīšanai.

Tiesību aktu piemērošana

Līgums nosaka, ka vispārējā gadījumā uz personu attiecas tās valsts tiesību akti un sociālās apdrošināšanas iemaksas jāveic tajā valstī, kuras teritorijā persona strādā. Bet darbinieka nosūtīšanas gadījumā darbinieks var palikt sociāli apdrošināts nosūtītājvalstī.

Attiecībā uz pašnodarbinātajiem, kuri dzīvo Latvijā un ir pašnodarbināti Kanādā vai abās valstīs, piemēro dzīvesvietas valsts – Latvijas tiesību aktus sociālās drošības jomā.

Darbinieku nosūtīšana

Darbinieks, kurš ir nodarbināts vienas valsts teritorijā un kuru darba devējs ir nosūtījis veikt darbu savā labā otras valsts teritorijā, piemēro pirmās valsts tiesību aktus. Maksimālais periods – 5 gadi.

Ja nepieciešams ilgāks nosūtīšanas periods, tad pirms termiņa beigām jāsaņem kompetentās iestādes piekrišana.

Līdz ar to, ja Latvijas darba devējs ir nosūtījis savu darbinieku veikt darbu uz Kanādu un nosūtījuma periods nepārsniedz 5 gadus, tad darbinieks var palikt sociāli apdrošināts Latvijā un darba devējam par viņu jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas Latvijā.

Darbinieka nosūtīšanas gadījumā un pašnodarbinātajiem, kuri dzīvo Latvijā un ir pašnodarbināti Kanādā vai abās valstīs, VSAA izsniedz sertifikātu par piemērojamajiem tiesību aktiem, kas apliecina, ka uz darbinieku vai pašnodarbināto attiecas Latvijas tiesību akti un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas ir veicamas Latvijā. Lai saņemtu sertifikātu, darba devējam /darbiniekam jāiesniedz VSAA iesniegums *iesniegums sociāli apdrošināmās personas statusa saglabāšanai Latvijā, strādājot valstī, ar kuru noslēgts starpvalstu līgums*.

Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts

Līgums paredz, ka nosakot tiesības uz valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, rezidences gads Kanādā ir pielīdzināms rezidences gadam Latvijā ar nosacījumu, ka persona pēdējos 12 mēnešus pirms pabalsta pieprasīšanas nepārtraukti ir rezidējusi Latvijā.

Līdz ar to personām, uz kurām attiecas Līgums, lai izpildītu Valsts sociālo pabalstu likuma 4.panta piektās daļas 1.punkta prasību (*invaliditātes vai vecuma gadījumā valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir personām, kuras Latvijas Republikā nodzīvojušas kopumā ne mazāk kā 60 mēnešus, no tiem pēdējos 12 mēnešus nepārtraukti*), tiesību noteikšanai uz valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu, 60 mēnešu periodā ieskaita arī nodzīvoto laiku Kanādā, ja pēdējie 12 mēneši nepārtraukti ir nodzīvoti Latvijā.

<https://www.vsaa.gov.lv/lv/latvijas-republikas-un-kanadas-ligums>